

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMINDA ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel, Doğu Akdeniz Üniversitesi,
bengi.sonyel@emu.edu.tr

Uzman, Buse Nur Uzun, Doğu Akdeniz Üniversitesi,
busenur.uzun@emu.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, Doğu Akdeniz Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği öğretmen adaylarının ve öğretim elemanının “Okul Öncesi Eğitim Programları” dersine ilişkin öğrenci merkezli eğitim programlarına dair görüşlerini incelemek ve tutumlarını ortaya koymaktır. Öğretmen adaylarının öğrenci merkezli eğitim programlarına ve lisans dersi bağlamında alanın eğitim programlarını kapsayan dersi ne derece şekillendirdiklerini ve bakış açılarını yansıtmayı amaçlamaktadır. Yapılan önceki çalışmalar ışığında nitelik ve nicelik bağlamında literatüre katkıda bulunmaktadır. Araştırmanın nicel ayağında, Mancır Habib’in (2014) yılında yaptığı çalışmada kullanmış olduğu ‘Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının Öğrenci Merkezli Eğitimi Algılama ve Uygulama Düzeylerinin Belirlenmesi Ölçeği’ ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları uygulanmıştır. Araştırmanın nitel ayağında ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu yöntemle Okul Öncesi Eğitim Programları dersini veren öğretim elemanı ile dersi almış olan elli öğretmen adayıyla çalışılmıştır. Anketten elde edilen veriler SPSS 24 programı ile analiz edilmiştir ve yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen veriler ise betimsel analiz yöntemi ile araştırmacı tarafından analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: öğrenci merkezli eğitim, okul öncesi eğitim programları dersi, okul öncesi eğitim programı

INVESTIGATION OF VIEWS ON STUDENT-CENTERED CURRICULUM IN PRESCHOOL EDUCATION UNDERGRADUATE PROGRAM

Abstract

In this study, it is aimed to examine the opinions of Eastern Mediterranean University Primary Education Department Preschool Teacher Teachers and Instructors on the “Pre-School Education Programs” course OÖEG 215. In the quantitative part of the study, the 'Determination of Student-Centered Education Perception and Application Levels Scale of Faculty Members of Education Faculty' and semi-structured interview questions used in the study conducted by Mancır Habib (2014). In the qualitative part of the research, semi-structured interviews were used in order to elicit further details regarding their perceptions and attitudes towards student centered education. With this method, the instructor who gave the Preschool Education Programs course and the teacher candidates who took the course were taken as the whole population of this research study. The data obtained from the questionnaire was analyzed by using SPSS 24 program and the data gathered from the semi-structured interviews were analyzed by using the descriptive analysis.

Keywords: student centered education, preschool education programs course, preschool education program

GİRİŞ

Günümüzde değişen dünya ile ihtiyaçlar ve ihtiyaçların sağlanması için elde edilen çözüm yolları değişmektedir. Bununla birlikte yaşanan değişimler bireylerin yaşamlarını etkilemekle beraber, eğitimi de etkilemektedir. Toplumların değerlerini yeni kuşaklara aktarma yöntemlerinden en yaygın olanı eğitimidir. Eğitim kanalı ile kültürlerin aktarılmasının yanında toplumlar bilgi ve değer yargılarını da aktarır. Gelişmek isteyen toplumların eğitime büyük önem göstermeleri gerekmektedir (Gürsel ve Sünbül, 2014: 3). Eğitim, en genel anlamıyla insanların amaçlarına göre yetişme sürecidir. Bu süreçten geçen insan kişiliği farklılaşır. Farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Bireyler doğumlarından itibaren bir öğrenme sürecinin içerisinde. İnsanlar kişiliklerinin temellerini oluşturan bir kısım davranışları aile ortamında kazanır (Fidan, 2012).

Bireylerin öğrenme ve eğitim süreci aile ile tanıştığı ilk günden, okul çağına kadar olan her adımda gerçekleşir. Ailenin fikirleri, düşünceleri, yaşam koşulları ve hayata bakış açılarını öğrendikten sonra bireyler formal eğitim kurumlarına kazandırılarak eğitimlerine devam ederler. Günümüzde okulların eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturur. Eğitim yalnızca okullarda yapılmaz. Eğitim ve öğrenme hayatın her anında iç içe olduğumuz süreçlerdir. Günlük hayattaki eğitim-okul bitişikliği birbirini desteklemektedir. Fakat eğitim denilince okulda anımsatır (Fidan, 2012). Bireyler okul dışında kendilerini geliştirmeye ve öğrenmeye her an aktif şekilde devam ederler. Öğrenci davranışında istedik değişimlerin oluşabilmesi için uzun bir zamana ve sürekli, tutarlı, kaynaşmış öğrenme yaşantılarının öğrenciyi etkilemesi gerekir (Gürsel ve Sünbül, 2014: 9). Hayatının her zamanında öğrenme ve eğitime devam etmekte olan birey gündelik yaşantı ile birleştirilerek eğitim sürecini tamamlaması kalıcı eğitimi sağlar.

Eğitim toplumların gelişmesini etkilemektedir. Toplumlar geliştikçe iş bölümü çeşitlenir. Meslek yaşamı uzmanlaşmayı gerektirir. Artık birçok bilgi ve becerinin uzmanlarca verilmesi zorunluluk haline gelir. Aile, sokak ve iş yeri gittikçe gelişen ve çeşitlenen teknolojilerin aktarımını başaramaz. Vatandaşlık görevinin gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerin herkese aynı şekilde verilmesi herkesin ortak bir eğitim sürecinden geçirilmesi ile mümkün olur. Belirttiğimiz bu durumlar eğitimin “okul” olarak kurumlaşmasını ortaya çıkarmıştır (Fidan, 2012). Okul eğitimi formaldir. Eğitim belli amaçlara göre önceden hazırlanmış programlara göre yürütülür. Okullarda eğitim planlarıdır (Fidan, 2012). Bireyler belirli yaş dönemlerinde düzenlenmiş olan eğitim programlarına katılır.

Günümüz okul öncesi eğitim programında öğrencinin ön planda tutulup, öğretmenlerin öğrencilerin istek ve tutumlarına uygun yeni bilgileri öğrenmesini sağlarken öğrencilerin yetenek ve tutumlarını keşfederek; duygu ve düşüncelerini özgürce kendini ifade etmesine yardımcı olmak, farklı bakış açılarını görmelerini sağlamak ve bir birey olarak kendini fark etmesi için rehber olması beklenmektedir. Öğretmenler öğrencilere bilgileri ve öğretilmesi gereken becerileri aktarırken eğitim programlarının düzenlediği durum ve içeriklerine göre ilerletmelidir. Ayrıca her yönden gelişmesi için olanaklar sağlayarak kalıcı ve doğru bilgi aktarımı yapmalıdır (<http://talimterbiye.mebnet.net/> Erişim tarihi: 20.02.2020).

“Eğitim programları (curriculum) ‘izlenen yol’ anlamında eğitimde de kullanılmaya başlanmıştır” (Demirel, 2017). Eğitim programı için yetiştirmekten yola çıkarak yetişek sözcüğünü kullanmayı benimsemiş ama daha çok eğitim programı kavramı günümüze kadar kullanılmıştır. Genel anlamda eğitim programı, öğrencilerin yaşantılarını düzenleme olarak tanımlanabilir (Demirel, 2015). Eğitim programlarının hazırlanması hedeflerin belirlenmesi ile başlar. İçeriğin düzenlenip, öğrenme-öğretme etkinliklerinin planlanması ve değerlendirme aşamasıyla son bulur. Program hazırlanırken öğrencinin istek ve durumları göz önünde bulundurulmalıdır. İstenilen hedefler belirlenirken öğrencilerin geçmiş yaşantıları göz önünde bulundurulabilir düzeyde konulmalıdır. Geçmişten gelen geleneksel yöntemlerden yani, öğretmenin ön planda olduğu ve öğrenciye sorumlulukların yüklendiği bir eğitim tarzının farklılaşmaya uğrayarak yerini öğrenci merkezli eğitime (ÖME) yerini bırakmaktadır. Öğrenci merkezli eğitimin (ÖME) uygulanmasında öğretmen öğrenme etkinliklerinde rehber konumunda pasif konumda olsa da başrolü oynamaktadır. Çünkü öğrencilere özgür öğrenme ortamını sağlayacak ve onlara bireysel öğrenme stratejilerini bulma konusunda yol gösterecek kişi öğretmenlerdir. Bu yüzden öğrenci merkezli eğitim yaklaşımının ne

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

olduğu, nasıl uygulanması gerektiği, ne gibi hazırlıkların yapılması gerektiği, önemi ve gerekliliği öğretmenler tarafından çok iyi bir şekilde bilinmesi gerekmektedir (Mancır, 2014).

Her bir mezun öğretmen adayından beklenen bu performans göstergelerinin eğitim fakültelerinde kazandırılması ve öğretmen adayları tarafından içselleştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen eğitimcisi olan akademisyenlerin de bu performanslara uygun adaylar yetiştirmeleri son derece önemlidir (Aksoy, Akbaş & Seferoğlu, 2018).

Öğrenci merkezli eğitimi aktif olarak benimseyen eğitim kurumlarında öğrencinin ihtiyaçları ve tutumları ön plandadır. Öğrencilerin her birinin farklılıkları ve bireysel özellikleri değerlidir. İş birliğine dayalı öğrenmeyle beraber her öğrencinin bireysel öğrenimi de göz önünde tutularak yani her yönden aktif bir eğitim süreci planlanır. Öğrenci aktif rol aldığı eğitimin bir parçası olarak bilgiyi yorumlayarak kendine göre anlamlandırması esastır. Eğitim sürecinde her alanda öğrenciyi geliştirerek, eğitimi nitelikli hale getirmek amacıyla çok yönlü etkinlikler tercih edilir. Öğrenci merkezli eğitimi destekleyen “eleştirel düşünme etkinlikleri, grup etkinlikleri, proje ve performans ödevleri..” gibi her alandan destekleyici yöntemler kullanılır. ÖME’ ye dayalı okulda öğrenciyi yaşama hazırlayacak bir eğitim söz konusudur. Öğrenci, eğitim süresi boyunca bilgiyi gerçek hayatla ilişkilendirmesi, problemlere çözüm önerileri geliştirebilmesi ve iletişim yeteneklerini geliştirilebilmesi önem taşır (Özpolat, 2013).

Öğretmenin öğrencilerle bu süreci tamamlarken en iyi şekilde iletişimi yüksek tutması gerekmektedir. Öğretmen öğrenci iletişiminin sağlıklı olması öğrenmenin gerçekleşmesinde etkilidir. Sağlıklı bir iletişimin kurulması için öğretim hizmetinde teknolojik araçlar kullanılmalıdır (Demirel, 2005). Teknolojik araç ve gereçlerle eğitim desteklenerek daha kalıcı öğrenmelerin temelini atılması sağlanır. Okul öncesi eğitim, çocukların ilk adım olan aileden sonra ilk sosyalleştikleri ortamdır. Okul öncesi dönemde, zorunlu okul çağının temellerini oluşturan becerileri ve yeterlilikleri geliştirilebilecek esnek, çocuk merkezli bir programa ihtiyaç duyulmaktadır (Özsırkıntı, Akay & Bolat, 2014). Erken yaşlar (0-6 yaş), insan hayatının diğer dönemlerinin temelini oluşturan bir dönemdir. Okul öncesi dönem, insan hayatının tüm dönemlerinin ilk basamağını oluşturan, çocukluk kişilik ve diğer gelişim alanlarının (bilişsel, dil, sosyal, duygusal ve fiziksel) en hızlı olduğu dönem olarak ifade edilmektedir (Diken, 2014). Doğru adımlarla tamamlanmış bir okul öncesi eğitim programı ile çocuklar sağlam temelli gelişebilir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Okul öncesi öğretmen adayları ve öğretim üyesinin öğrenci merkezli eğitim kapsamında görüşlerinin derinlemesine incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırma, karma yöntem kullanılarak durum çalışması olarak desenlenmiştir. Durum çalışması güncel bir olguyu günlük yaşamda işlendiği çerçevede incelenerek, farklı veri kaynaklarıyla elde edilebilir desteklenebileceği sınırlar içerisinde kullanılabilen yöntemlerdir (Yin, 1984; Akt.: Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yıldırım ve Şimşek 2016’ da belirttiği gibi durum çalışmalarında olgunun derinlemesine incelenmesi söz konusudur. Karma yöntem araştırması seçilerek öğretmen adaylarının ve öğretim üyesinin bakış açılarının incelenmesi hedeflenmiştir. Karma araştırma yöntemi; araştırmaya dahil edilmesi beklenen grubun hem nitel hem nicel araştırma yaklaşımların yöntemlerinden yararlanılarak fikir ve bağlamların geniş perspektiften ele alınıp, kombinasyon yapıldığı araştırma türüdür (Creswell ve Clark, 2015). Nitel ve nicel araştırma metodları ayrı öge ve hipotezlere dikkat çekmektedir. Böylelikle araştırmacının sunduğu araştırma sorularına anlamlı yanıtlar arama fırsatı doğar. Olguların anlaşılmasında tek kapsamlı incelemeler yeterli değildir. Farklı tekniklerin birlikte işlenmesi gerekir. Karma yöntem araştırmalarında nitel ve nicel boyutta elde edilen bilgiler aynı zamanda birbirlerinin tutarlılıkları açısından inceleme fırsatı sunar. Böylelikle yapılan çalışmanın inandırıcılık ilkesinin kuvvetlenmesinde katkı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni 2019-2020 Eğitim Öğretim yılında Doğu Akdeniz Üniversitesi’nde Temel Eğitim Bölümü “Okul Öncesi Eğitim Programları” dersini almış olan öğretmen adayları ve dersi veren öğretim üyesini kapsamaktadır. Çalışmaya 50 öğretmen adayı ile 1 öğretim üyesi katılımı sağlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler için 50 öğretmen adayı arasından rastgele sadece 10 öğretmen adayı seçilerek görüşmeler yapılmıştır. Yapılan çalışmada katılımcı sayısının sınırlı olmasından dolayı derinlemesine bir çalışma yöntemi izlenmiştir.

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada gerekli izinleri alınarak “Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının Öğrenci Merkezli Eğitimi Algılama ve Uygulama Düzeylerinin Belirlenmesi Ölçeği” kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış sorular önceden alanında uzman kişilerin görüşü alınıp uygulanmıştır. Mancır Habib (2014) anketi ön uygulama ile test edilmiş ve sonuçlarına bağlı kalınarak faktör analizi yapılmıştır. Ölçek iki farklı boyut olarak; Eğitim Programları dersi bağlamında öğrenci merkezli eğitim ve öğretmen adaylarının öz yeterliklerine dair genel algıları ele almaktadır. Mancır Habib’ in 2014’ te kullanmış olduğu ve bu çalışmada da kullanılan görüşme soruları literatür taranarak elde edilen teorik bilgiler doğrultusunda ve daha önceden uygulanmış olan veri toplama yöntemleri ışığında meydana getirilmiştir. Yarı yapılandırılmış sorular önceden alanında uzman kişilerin görüşü alınıp uygulanmıştır. Bu araştırmada ise hem öğretmen adaylarının hem de öğretmenin görüşlerinin ele alınabilmesi için yöntem olarak durum çalışması araştırmacı tarafından tercih edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada yer alan anket soruları standart sapma, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri SPSS 24 (spss son sürümü) programı yardımıyla bulunmuş, uzman desteği ile analiz edilmiştir. Öğretim elamanına ve rastgele seçilen öğretmen adaylarına uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularına ise içerik analizi yapılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Toplanan veriler yazıya döküldükten sonra öncelikle araştırma soruları kodlanmıştır ve daha sonra öğretmen adaylarından elde edilen görüşler bu kodlara göre kategorize edilmiştir. Aynı fikirde yer alan görüşler aynı kategori altında birleştirilip yorumlanmıştır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma belirtilen maddeler ile sınırlandırılmıştır: 2019-2020 öğretim yılında Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim fakültesi “Okul Öncesi Eğitim Programları” dersini almış olan 2. sınıf öğretmen adayları ve bu dersi veren öğretim elemanı ile sınırlıdır. Bir diğeri ise çalışmanın veri toplama açısından cinsiyet çeşitliliği az olup, araştırmada elde edilen bulgular değerlendirilirken bu sınırlılık göz önünde bulundurulacaktır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, en başta da vurgulandığı gibi gelecek nesilleri yetiştirecek öğretmen adayları ve onların yoluna ışık tutan öğretim üyesinin Okul Öncesi Eğitim Programları (OOEG215) dersi kapsamında öğrenci merkezli eğitimi algılama ve uygulama hakkındaki fikir ve düşüncelerini ortaya çıkartmaktır.

Öğretmen adaylarının lisans eğitimini aldıkları Okul Öncesi Eğitim Programları dersine yönelik tutumlarının 8 tespit edilebilmesi açısından önem taşımaktadır. Eğitimde kullanılan klasik öğretme yöntemlerine yeni bakış açısı olarak öğrenci merkezli eğitimi, eğitim programlarının önemini ve uygulanabilirliğinin farkındalığına ulaşılmasına yararlı olacaktır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmaya çalışılmıştır:

1. Öğretim elemanlarının Okul Öncesi Eğitim Programları dersinin genel özellikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının Okul Öncesi Eğitim Programları dersinin genel özellikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. Okul öncesi eğitim programları dersini veren öğretim elemanının öğrenci merkezli eğitim ve yine ÖME’nin program geliştirme üzerindeki önemi ile olan görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi eğitim programları dersini alan öğrencilerin öğrenci merkezli eğitim ve yine bu ders kapsamında ÖME’nin program geliştirme üzerindeki önemi ile olan görüşleri nelerdir?

BULGULAR

Araştırmanın Değişkenlerinin Aritmetik Ortalaması (Mean)

Okul öncesi öğretmenliği lisans programında ‘Okul Öncesi Eğitim Programları’ dersini almış olan öğretmen adaylarının ayrı ayrı her soruya vermiş olduğu yanıtlar analiz edilerek tablolar üzerinde gösterilmiştir. Katılımcıların aritmetik ortalaması her paragraf için aşağıdaki Tablo 1 de gösterildiği gibi sınıflandırılmıştır.

Tablo 1: Anket Paragraflarının Onay Derecesi

Likert-Ölçeği	Sınıflandırması	Açıklaması
1	1 – 1.79	Kesinlikle Katılmıyorum
2	1.8 – 2.59	Katılmıyorum
3	2.6 – 3.39	Kararsızım
4	3.4 – 4.19	Katılıyorum
5	4.2 – 5	Tamamen Katılıyorum

Araştırmacı, anket paragraflarının derecesini Idek, Fonk, Sidhu, & Hoon (2014)' de yaptığı araştırmaya örnek olarak Tablo 1'de ki belirtilen kuralda esas alınarak, paragraftaki aritmetik ortalama 1-1.79 ise tamamen katılmıyorum, 1.8 – 2.59 katılmıyorum, 2.6 – 3.39 kararsızım, 3.4 – 4.19 katılıyorum ve 4.2 – 5 tamamen katılıyorum göstermektedir.

Araştırmanın Alt Problemine İlişkin Nicel Bulgular

Ölçekte bulunan 25 soru 'Öğretmen' ve 'Öğretmen Adayları olarak iki farklı başlık altında analiz edilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen Adayları İçin Öğretmenimiz Öğrenci Merkezli Eğitim Algılama ve Uygulama Düzelerinin Belirlenmesi

Maddeler	Ortalama(Mean)	STD	Derecelendirme
Öğretmenimiz			
Öğrencinin etkinliklerine katılımını sağlar.	4.36	0.72	Tamamen Katılıyorum
Öğrenciyi öğrenmeye güdüler.	4.48	0.65	Tamamen Katılıyorum
Öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alır.	4.08	0.83	Katılıyorum
Öğrencinin ödev ve proje çalışmalarına göre değerlendirme yapar.	4.3	0.74	Tamamen Katılıyorum
ÖME için öğretmenin eğitime ihtiyacı vardır.	3.08	1.37	Kararsızım
Öğrencilere sorumluluk verir.	4.52	0.58	Tamamen Katılıyorum
Öğrenciyi doğru sorularla bilgiye ulaştırır.	4.34	0.82	Tamamen Katılıyorum
Ders materyallerini verimli kullanır.	4.36	0.66	Tamamen Katılıyorum
Öğrenciyi ödüllendirir.	3.26	1.19	Kararsızım
Öğrenciyi kendini özgürce ifade etme fırsatı verir.	4.34	0.798	Tamamen Katılıyorum
Dersi kitaptan anlatır.	2.92	1.12	Kararsızım
Öğrenci merkezli eğitimi öğreten bir dersimiz olmalı.	4.18	1.04	Katılıyorum
Yenilikleri takip eder.	4.4	0.7	Tamamen Katılıyorum
Bireysel farklılıkları göz önünde bulundurur.	4.16	1.06	Katılıyorum
Eğitim teknolojilerini etkin olarak kullanır.	4.24	0.69	Tamamen Katılıyorum
Bilgiden çok bilgiyi edinme yollarını gösterir.	3.94	0.91	Katılıyorum
Değerlendirmeyi test ile yapar.	3.24	1.04	Kararsızım
Proje ve ödevlerle ölçme ve değerlendirme yapar.	4.22	0.76	Tamamen Katılıyorum
Öğretmenimiz	Aritmetik		
Ortalama Değeri	4.03	0.87	Katılıyorum

Katılımcıların öğretmenimiz öğeleri için aritmetik ortalama puanları 2,92 ile 4,52 arasında değişmektedir. Aynı zamanda standart sapmaları, maddelerin, maddeler arasındaki ortalama aritmetik ortalamadan (mean) yüksek bir sapma göstermediğini göstermiştir. Bu nedenle, katılımcıların 'Öğretmenimiz' öğeleri için ortalama puanları 4,03'tür. Bu puanlar, öğretmeni, öğretmen adayları tarafından olumlu algılandığını ve tatmin edici olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Öğretmen Adayları Aritmetik Ortalama

Maddeler	Artitmetik Ortalama (mean)	STD	Derecelendirme
Öğretmen Adayı Olarak			
ÖME hakkında yeterli bilgiye sahibim.	3.74	0.78	Katılıyorum
Öğrenci merkezli eğitimde öğretmen tamamen pasiftir.	2.2	1.14	Katılmıyorum
Geleneksel yöntemde öğrenme daha etkin gerçekleşir.	2.4	1.34	Katılmıyorum
ÖME gerekli bir sistemdir.	4.4	0.93	Tamamen Katılıyorum
ÖME'yi uygulamak için daha çok erken.	2.24	1.17	Katılmıyorum
ÖME fakültemizde işe yaramaz/yaramıyor.	2.52	1.42	Katılmıyorum
Öğrenci Aritmetik Ortalama Değeri	2.92	1.13	Kararsızım

Katılımcıların Tablo 2' de görüldüğü gibi; maddeler için aritmetik ortalama puanları 2.2 ile 4.4 arasında değişmektedir. Aynı zamanda standart sapmaları, maddelerin, maddeler arasındaki ortalama aritmetik ortalamadan (mean) yüksek bir sapma göstermediğini göstermiştir. Bu nedenle, ankete katılan öğretmen adaylarının, ortalama puanları 2,92'dir. Bu puanlar, öğretmen adayları için maddeler üzerindeki algılarının ne katılıyorum ne de katılmıyorum bir başka deyişle kararsızım ifadesinde olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya Ait Nitel Bulgular

Araştırmanın nitel verilerinden elde edildiği bölümünde ise 'Öğretim elemanının Okul Öncesi Eğitim Programları dersinin genel özellikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?' sorusuna görüşünü şu şekilde ifade etmektedir.

Ö1:

'Öncelikle hem bireysel çalışmalar hem küçük grup çalışmaları yapmayı daha pratik buluyorum. Aktif öğrenme yöntemlerinden mesela kartopu, test tekniği, altı şapkalı düşünme tekniği gibi teknikleri de kullanıyorum zaman zaman derslerde. Ama şey çok daha fazla işe yarıyor. Yani bireysel etkinlikten çok küçük grup etkinliği planlaması, sunması ve sınıf tarafından değerlendirilmesi, küçük uygulamalara yer verilmesi onları çok daha aktif hale getiriyor.'

Öğretim üyesi ölçme ve değerlendirme yaparken sınıf içerisinde yapılan küçük grup etkinliklerinde ve öğrenme tekniklerinin uygulamasının yapılmasını da değerlendirmeye aldığını ve aynı zamanda test tekniklerini de entegre ettiğini vurgulamıştır. Eğitimin değerlendirme kısmında ise öğretmen adaylarının farklı öğrenme tekniği ve stiliyle ölçülmesi her birey için kendi öğrenme stiline bağlı olarak başarısını gösterebilme şansı getirebileceğini söyleyebiliriz.

Ö1:

'Şöyle, yani öğrenci merkezli olması için yaptığım şey küçük uygulamada ya da işte bu aktif öğrenme tekniklerinin uygulamasını da değerlendirme sürecine katıyorum. Onun haricinde ara sınav, genel değerlendirme, quiz gibi test tekniklerini kullanıyorum.'

Öğretim elemanına yöneltilen 'Okul öncesi eğitim programları dersini veren öğretim elemanının öğrenci merkezli eğitim ve yine ÖME'nin program geliştirme üzerindeki önemi ile olan görüşleri nelerdir?' sorusuna verdiği cevaplar şu şekildedir.

Ö.1:

'Öğrencinin aktif olduğu, kendi öğrenme sürecini planlayıp, uygulamasını yapıp değerlendirme sürecinde de kendi görüşlerini ifade edebileceği, kendi öğrenme hızına göre bireysel olarak öğrenme sürecini planlayabileceği bir yaklaşım.'

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

Ö.1:

'ÖME daha fazla zaman alıyor. Hem planlana hem uygulanana hem de değerlendirme de daha fazla zaman ayırması ve üzerinde düşünmesi gereken bir süreç.'

Ö.1:

'Öğretmenin rolü şöyle yani çok klişe olacak ama rehber olmalı. Fakat rehberlik yapacağı süreci çok iyi planlamalı. Çünkü eğer öğrencinin süreçle ilgili bilgi birikimi, deneyimi, nispeten öğretmene göre daha azsa onlara bu bilgileri aktif öğrenme ile sunmadan onlara rehberlik yapması çokta istediği sonuca götürmeyebilir.'

Ö.1:

'Öğrencinin rolü öncelikle motivasyona sahip olması, öğrenmeye istekli olması, öğrenmede kendini tanıması yani hangi yöntemlerle daha iyi öğrenebileceğini kendinin bilmesi.'

Öğretim üyesi ÖME' de öğretmenin rehber rol aldığı, öğretmen adayının ise öğrenmeye istekli olması gerektiği fikrini belirtmiştir. Öğrenci merkezli eğitimin dezavantajlarından uzun zaman almasını söylemiş olup yaparak- yaşayarak kendi isteğiyle öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olabileceği fikrindedir. Öğrenci merkezli eğitimde öğrenmenin hem öğrencinin isteği hem de öğretmenin destek olması ile tamamlanacağını hitap etmiştir.

Öğretmen adaylarının 'Öğretmen adaylarının Okul Öncesi Eğitim Programları dersinin genel özellikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?' sorusuna verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur.

S.4, S.6 ve S.8:

'Öncelikle şunu söylemek isterim. Okulun sıra düzeni olarak tek tahtaya baktığımız için grup çalışmasına yönelik bir düzenlememiz yok. Hep alışlagelmiş klasik halbuki daha çok laboratuvarlar lazenginleştirebiliriz. Bilim fuarları yapılacak şekilde kongre salonları düzenlenebilir. Eğer yeterli ve kapsamlı bir eğitim devam ederse daha iyi olur.'

S.3 ve S.6:

'Okul öncesinden öğrenci merkezli, yaparak yaşayarak eğitim verilmeli. Öğretmen rehber konumunda, çocuklarla gözlem yapmalı, çocuklar yaparak- yaşayarak öğreniyor diye kendi haline bırakmamalı. Öğretmen disiplini daha iyi kullanmalı çünkü; öğretmenin tutumu çok önemli. Disiplinle bu düzen arasında uyum sağlayabilmeli.'

S. 5:

'Mesela grup çalışması yapma imkânımız olduğunda gerekli materyalleri kullanıyoruz (Projeksiyon filan). O yüzden yeterli buluyorum. Öğrenciler istediğinde materyalleri kullanmasına fırsat verilebilir.'

S.4:

'Ülkelerin eğitime ayırdığı bütçe yetmeyebilir. Her öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik bir politika saptanmayabilir. Dışta kalan meslek grupları olabilir. Her zaman olduğu gibi.'

Genel olarak, öğretmen adayları öğrenci merkezli eğitimin kendi derslerinde aktif olarak kullanılması fikrindedir. Derslikler ve sınıf ortamında farklı etkinlikler için uygun olmadığını ve ÖME için yeni düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünmektedirler. Hocalarının her zaman süreçte destekçi olduğunu ve ÖME' nin kendi gelişim ve bilgileri için çok yararlı olacağını düşünmektedirler. Öğretmenin rehber konumunda ve öğrencilerle birlikte fikir ve görüşleri alınarak ilerlenmesi gerektiğini belirtirler.

Öğretmen adaylarına 'Okul öncesi eğitim programları dersini alan öğrencilerin öğrenci merkezli eğitim ve yine ÖME'nin program geliştirme üzerindeki önemi ile olan görüşleri nelerdir?' sorusu yöneltildiğinde görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir;

S.4, S.7, S.8 ve S.9:

'ÖME her öğrencinin ilgisine ve ihtiyaçlarına yönelik program geliştiren bir sistemdir. ÖME tamamen öğrenciye yönelik eğitim. Öğretmenin pasif, öğrencinin aktif olduğu bir sistemdir. ÖME merkeze öğrenciyi alan tamamen öğrenciye faydalı bir gözetim eğitim sistemidir.'

S.2, S.3, S.5, S.6 ve S.10:

'ÖME, ders anında konu işlenirken öğrencinin aktif olması, öğrencinin de fikirlerini alan öğrencinin ne hissettiğini tek öğretmenin derste aktif olmadığı öğretmenin öğrenciyi de derse katarak işlediği bir türdür. Çocuğun kendini daha rahat ve güvende hissettiği bir ortamdır. ÖME öğrencilerin sorunları veya paylaşmak istedikleri, konuşmak istedikleri'

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

durumları karşılıklı olarak paylaşılıp konuşulmasıdır. Öğretmenlerin öğrencilerin ne istediğine dair fikir alışverişi yapması.'

S.3 ve S.5:

'Öğretmen rehber olmalı, çocuğa göstermeli. Öğrenci durumunu veya sorununu paylaşır. Öğretmende bu durum veya soruna yardımcı olur. Emir kipiyle değil, çocuğun kendi fikir özgür iradesiyle tamamlamasına yardımcı olmalı. Öğrencide kendi özgür düşüncesiyle etkinliği tamamlamalıdır.'

S.4:

'Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını iyi saptaması gerektir. Öğrencide aynı şekilde öğretmene geri dönüt vermesi lazım. Yani hem öğrenci hem öğretmen iyi bir etkileşim içinde olmalıdır. Akademisyen hocalarımızın bilgisinin iyi olduğunu kendimce saptadım. Kendi derslerimde kendi ilgimiz doğrultusunda ilerlediğimizi düşünüyorum. Özellikle şimdi salgın var ve yine bizi hocalarımız destekliyor.'

S.6 ve S.7:

'Gelenekselden kastı her zaman belirli bir düzen bir şey vardır. Her zaman yapılan belirli günlerde. ÖME daha iyi bilgi aktarımı daha iyi bilgi edinmesi konu üzerinden. Öğrencinin fikri alındığı için ne kadar fikir alınırsa çeşitte çoğalır.'

S.1:

'Geleneksele göre daha iyi bilgi alma süresi olur. Bilgilendirme açısından iyidir. Öğrenci merkezli eğitimin dezavantajlarından biri daha kısıtlı öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim.'

S.2:

'Geleneksel yöntem daha çok öğretmen merkezliye yakın, öğrenci merkezliye çocuğa yönelik bir eğitim olduğu için öğretmeni çok kapsamadığını düşünüyorum. Öğretmen sadece gözlem ve çok aktif değil. Öğrenci daha aktif.'

S.1:

'Günümüze bakılırsa, öğrenciler daha çok bilgi almak istiyor. Sürekli öğretmenlerinin verdiği yönlerle değil özgür bir biçimde ilerlemeleri daha iyi olur.'

Sonuç olarak, öğretmen adaylarının pek çoğu ÖME'nin geleneksel yöntemle göre daha avantajlı olduğu fikrindedir. Geleneksel yöntemde rutin yapılmakta olan ders planı ve öğretmenin aktif olduğu bir eğitim sistemi olduğunu için ÖME'nin daha etkili bir sistem olduğu düşüncesindedirler. Öğretmenin öğrencilerin ihtiyaçlarını saptayıp ona uygun şekilde ilerlemesi gerektiği ve gözlemlerini yaparken öğrenciye yardımcı olması gerektiği fikrini savunmuşlardır.

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın temel amacı Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği öğretmen adayları ve öğretim elemanının görüşlerinin incelenmesi ve öğretmen adaylarının lisans eğitim programında 'Okul Öncesi Eğitim Programları' dersinin amacı ve önemine vurgu yapıp, eğitim programının geleceğin öğretmenlerinin görüşleri ışığında gelişimine katkılar öneriler eklenmesidir.

Bu araştırmadan da elde edilen verilere bakıldığı zaman, öğretmen adaylarının ve de öğretmenin yansıttığı görüşler doğrultusunda öğrenci merkezli eğitimin günümüzde kullanılmasının gerekliliği, sınıflarda ihtiyaç duyulduğu ve bu yöntemle öğrencilerin aslında derslere aktif olarak daha kolay odaklanabildiği, yaparak yaşayarak öğrendiği, motivasyonun arttığı ve öğrenme biçimlerinin değiştiği hem öğretmen hem öğrenci rollerinin de klasik eğitime göre tamamen farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmada ÖME ile ilgili öne sürülen görüşlerde her ne kadar avantajları ortaya çıkmış olsada öğretmen ve öğretmen adayları tarafından birtakım dezavantajlarında olduğu ortaya konmuştur. Örneğin öğretmen adaylarının ankette 'ÖME için öğretmenin eğitime ihtiyacı vardır' maddesine çoğunlukla bu konuda kararsız oldukları ortaya çıkmıştır. Yine buna benzer olarak, yarı yapılandırılmış mülakatlarda; S.2: "Derslikler tamamen yeterli değil çünkü derslikler bazen çok kalabalık oluyor böyle olduğunda adapte olması çok zor oluyor ve kendimi derse veremiyorum..." Öğretmen de bu görüşü destekleyerek yarı yapılandırılmış mülakat sorularında bu görüşü destekleyerek dersi yürüttüğü sınıflarda sıra mantığı yerine örneğin grup çalışmalarında daha mobil olabilen sandalye ve masaların kullanımının önemini vurgulamıştır.

Sonuç olarak hem öğretmen hem de öğretmen adayları öğrenci merkezli eğitimin gerekliliğini ve de önemini öğrenme ve öğretme açısından ortaya koymuştur. Program geliştirmenin bir satranç oyununa benzetildiği gibi eğitim ve öğretimde, özellikle öğretmenin rolü çok önemlidir çünkü öğretmenin dönemin başında belirleyeceği pusula bir

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

başka değişle yapacağı ön hazırlıklar öğrencinin dönem veya yıl boyunca izleyeceği öğrenimi yönlendirmektedir. Dolayısıyla klasik eğitim ve öğretimin uzak öğrencilerin kendilerinin üretebileceği, özgüveninin artacağı, çeşitli açılardan değerlendirilebileceği ve de eleşirel, yansıtıcı düşünme gibi becerilerin de kazandırılabilceği ortamların onlara sağlanması ÖME'in etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, E., Akbaş, U., Seferoğlu, G., (2018).*Öğretme Yaklaşımları Envanterinin Türkçe'ye Uyarlanması ve Türkiye'deki Öğretim Elemanlarının Öğretme Yaklaşımlarının İncelenmesi*. Eğitim ve Bilim Dergisi,43(194), 81-99.
- Demirel Ö. (2015), *Eğitimde Program Geliştirme* (22. Baskı) Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005), *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2017), *Eğitimde Program Geliştirme* (25. Baskı), Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Diken, İ. (Ed.) (2014), *Erken Çocukluk Eğitimi*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Terbiye Dairesi Müdürlüğü. *Program Geliştirme ve Ölçme Değerlendirme Birimi*.<http://talimterbiye.mebnet.net/program-gel-birimi/olc-deg-birimi.htm>
- Fidan, N. (2012), *Okulda Öğrenme ve Öğretme* (3. Baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gürsel, M. & Sünbül, A. M. (Ed.). (2014). *Eğitim Bilimine Giriş*, Konya: Eğitim Yayınevi.
- KKTC Talim ve. (21.02.2020).
- Mancır, H. (2014), *Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının Öğrenci Merkezli Eğitimi Algılama ve Uygulama Düzeylerinin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Özpolat, V. (2013), *Öğretmenlerin Mesleki Önceliklerinde Öğrenci Merkezli Eğitim Yaklaşımının Yeri*, Milli Eğitim Dergisi, 5-27.
- Özsırkıntı D., Akay C., Bolat E. (2014), *Eğitim Programı Hakkındaki Görüşleri*, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(1), 313-331.